

Posudek vedoucí diplomové práce P. Týfy: Korelace mezi zralostí víry a zráním osobnosti na příkladě Terezie z Lisieux

Předložená práce se snaží vysledovat, nakolik lze považovat zrání v oblasti náboženské víry prospěšné i pro celkové osobnostní zrání člověka. Jejím těžištěm je spirituální teologie, ale současně bylo nutné, aby kolega Týfa oblast svého hlavního zájmu propojil s humanitními obory. V tom to směru se ukázal jako vhodný autor (jistě nikoliv jediný možný) James Fowler (a posléze H. Streib) s jeho klasifikací stádií zrání osobnosti v oblasti víry, doplněný z hlediska spirituální teologie o přístup klasika teologické reflexe v této oblasti, E. Cuskellyho. Jako příklad toho, jak může osobností rozvoj souviset s rozvojem spirituální zkušenosti si P. Týfa zvolil postavu francouzské karmelitky Terezie z Lisieux (Martinové).

Práce má logickou strukturu a podle mého názoru dospívá k cíli, který si autor stanovil, tj. zachytit současný růst osobnosti a víry na příkladu Terezie Martinové. Autor také prokázal dobrou obeznámenost s Fowlerovou koncepcí stádií víry, kterou prezentuje v první kapitole a doplňuje o kritický přístup a rozvinutí dalších autorů. Drobnou poznámku bych měla k samotnému nadpisu první kapitoly, který by mohl být zaměřen víc objektově - i proto že podkapitoly 1.6 a následující sice zůstává v dialogu s Fowlerem, ale mají k němu již poněkud volnější vztah a doplňují jeho přístup o Cuskellyho kritéria zralosti víry.

Velmi poctivě autor přistupuje k četbě a interpretaci životního příběhu Terezie Martinové. Právě v této části musel v průběhu zpracování textu vyvinout velké úsilí, aby přirozená náklonnost k francouzské karmelitánské světici neurčovala jednoznačnou interpretační linii, která by mohla zastírat možnost vícečetného výkladu přelomových epizod jejího života, tak, jak je ona sama ve své autobiografii předkládá. Myslím, že se mu podařilo většinou se vyhnout úskalí nereflektované četby základního textu bez kritického odstupu, což právě v případě tak sugestivní autorky, jako je Terezie z Lisieux není nijak lehké.

Za cennou považuji zejména třetí kapitolu, ve které se P. Týfa zaměřil na některé typické motivy, které charakterizují spiritualitu francouzské karmelitky jako je umenšování vlastní osoby ve vztahu k Bohu, prožitek sebe sama jako Božího dítěte, zacházení s vlastním utrpením a sebeobětování. Právě tato místa totiž mohou být z hlediska osobnostního vývoje chápána nikoliv jako projev zralé osobnosti, ale stejně tak dobře jako ukázka somatizace, idealizace, sebedevalvace, projekce a projektivní identifikace, jak upozorňuje autorova konzultantka M. Chmelíčková. Smiřit různé interpretační linie je ovšem místy dosti nesnadné a někde v textu zůstává napětí mezi různými rovinami výkladu. Právě tak může být obtížné doložit některé teologicko-spirituální závěry, které by místy potřebovaly návrat k textu karmelitánské světic, kvůli dohledatelnosti souvislostí a průkaznosti uvedených závěrů (viz např. závěr podkapitoly o smyslu utrpení na s. 79: „Terezie obětovala svoji úzkost a bolest z lásky k Ježíši a ze soucitu s hříšníky. Šlo o znak pravého apoštolátu. Po vzoru Krista karmelitka toužila zachránit svět. Můžeme uzavřít, že Bůh zasahuje tam, kde člověk prožívá zranění, a proměňuje toto zranění v centrum tvořivosti a plodnosti. Tím se zrodila církev z poraněného Kristova srdce.“).

Pozornost si pak zaslouží čtvrtá kapitola, ve které se autor práce pokouší ukázat, jak se konkrétně projevuje rozvoj osobnosti a rozvoj víry v životě sv. Terezie z Lisieux. Přestože v základních rysech lze kolegou Týfou souhlasit, některé pasáže zůstávají podle mého názoru interpretačně křehké, myslím, že nelze vždy harmonizovat rozporuplnou a obtížnou realitu mezilidských vztahů v komunitě, jíž byla Terezie součástí, podobně bych měla rezervy vůči tomu,

zda lze hovořit v daných podmínkách skutečně o naplnění duševních potřeb (kapitola 4.1.5 je podle mě málo srozumitelná). Tato stinnější místa práce jsou však vyvážena druhou podkapitolou, v níž autor nabízí interpretaci životní cesty Terezie z Lisieux v klíči Fowlerovy teorie, a především pak dobře navazujícím a logicky dobře vystavěným a odargumentovaným závěrem práce, který prokazuje, že autor skutečně dospěl k cíli, který si v úvodu vytyčil.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě s navrhovaným hodnocením výborně.

V Praze 24.8.2024

doc. Denisa Červenková